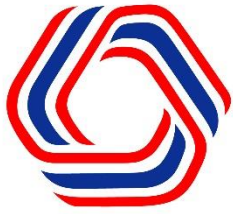

รายงานผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน

ภาคีพัฒนา เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง ร่วมกับหน่วยงาน

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
COMMUNITY ORGANIZATIONS
DEVELOPMENT INSTITUTE

สภาองค์กรชุมชน

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มเป็นที่เรื่องสำคัญโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มเปราะบางในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เข้าถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ค่าครองชีพสูง ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อย คนยากจน กลุ่มเปราะบาง บางครอบครัวขาดแคลนอาหาร เครื่องอุปโภค บริโภค ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่หนุนเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ต่างทำงานตามเป้าหมายเพื่อให้บรรลุภารกิจและตัวชี้วัดขององค์กรตนเอง ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เกิดความสับสนในการมีส่วนร่วมและการเข้ารับบริการ

นโยบายการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้เป็นกลไกการบูรณาการในระดับพื้นที่ตำบลของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงฯ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มเปราะบางต่าง ๆ เข้าถึงบริการของหน่วยงานภายใต้กระทรวงฯ ได้ง่ายขึ้น สามารถเข้ารับบริการได้ทุกเรื่องในจุดเดียวกัน (One Stop Service) นอกจากนี้ยังคาดหวังที่จะพัฒนาให้เป็นเวทีออกแบงานพัฒนาของกลุ่มเปราะบางและประชาชนในพื้นที่ร่วมกัน จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและตำบลอย่างมีส่วนร่วม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีกิจกรรมสนับสนุนงานพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชนที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน การพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย และสภาองค์กรชุมชนตำบลที่บทบาทเป็นกลไกสำคัญในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่เข้ามาสนับสนุนการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการบูรณาการเคลื่อนงานกับศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลตามนโยบายดังกล่าว

ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับการพัฒนาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล งานพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในตำบล ให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลและมีการประสานพลังในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนและเป็นกลไกร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยสำนักประสานเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้ประชุมประสานความร่วมมือกันขับเคลื่อนศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลโดยได้กำหนดให้มีพื้นที่สนับสนุนการดำเนินการศูนย์ช่วยเหลือสังคมนําร่อง (Sandbox area) ร่วมกันระหว่างสำนักงานปฏิบัติงานพื้นที่ของ พอช. แต่ละภาค สภาองค์กรชุมชนตำบลและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด

ในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด จำนวน ๒๓ ตำบล กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคเพื่อนำร่องการบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่ภายใต้หลักคิด “พื้นที่เป็นตัวตั้ง”

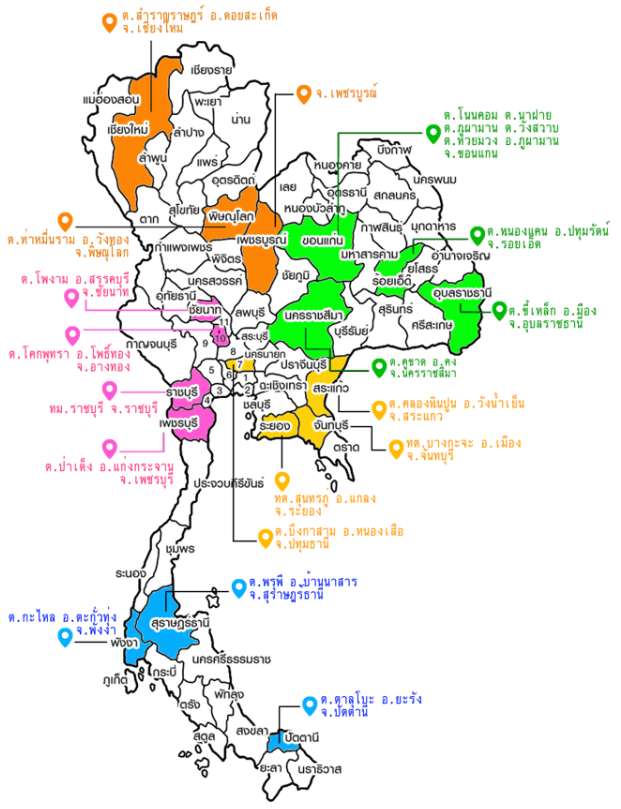
● **แผนความร่วมมือกับหน่วยงาน / ผลการดำเนินงาน**

การขับเคลื่อนงาน “งานพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง” ปี ๒๕๖๕ เป็นการพัฒนาทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนที่เป็นกลุ่มเปราะบางในชุมชนท้องถิ่น โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในตำบลและมีการสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลที่มีความพยายามส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประสานให้หน่วยงานสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีมาบูรณาการกันตามนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้า โดยได้ร่วมกันกำหนดพื้นที่นำร่องที่มีความพร้อมและให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งควบคู่ไปด้วย มีเป้าหมายที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกลไกร่วมสนับสนุนและเชื่อมโยงการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือตำบล
- ๒) สนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้ โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๓) ร่วมมือกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม สร้างพื้นที่นำร่องการแก้ปัญหาโดยประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

โดยใช้พื้นที่นำร่องสร้างความร่วมมือกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยมีพื้นที่นำร่อง จำนวน ๑๘ จังหวัด ๒๓ ตำบล ทั้งนี้ สถาบันฯ ได้จัดตั้งกลไกในการประสานงานและส่งเสริมพัฒนาศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ พอช. ผู้นำสภาองค์กรชุมชนหรือกองทุนสวัสดิการในพื้นที่นำร่อง และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ ร่วมกับหน่วยงาน คณะทำงานฯ ผู้นำชุมชนและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากแต่ละภูมิภาค เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนงาน ศึกษาทบทวนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่รูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจแนวคิด แนวทางการดำเนินงาน โครงการและจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน และมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานแบ่งเป็นระดับการสนับสนุนงานออกเป็น ๓ ระดับตามศักยภาพของพื้นที่ คือ

- ๑) ตำบลพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๒) ตำบลแม่ข่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๓) อำเภอบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิต

พื้นที่นำร่อง (Sandbox area) จำนวน ๑๘ จังหวัด

พื้นที่นำร่อง (Sandbox area) จำนวน ๑๘ จังหวัด คัดเลือกจากพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านการบูรณาการทั้งทางนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและการปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ร่วมกันมาก่อน เพื่อให้เอื้อต่อการประสานความร่วมมือกันในการสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตามความพร้อมและศักยภาพของพื้นที่ ดังนี้

- ๑) เป็นพื้นที่ที่มีผู้นำชุมชนขับเคลื่อนงานพัฒนาด้านต่าง ๆ มีความร่วมมือกันดี
- ๒) ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่ดี

รายชื่อพื้นที่ตำบลและจังหวัดนำร่อง (Sandbox) ดังนี้

ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	สำราญราษฎร์	ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
๒	ท่าหมื่นราม	วังทอง	พิษณุโลก
๓	สั๊กหลง	หล่มสัก	เพชรบูรณ์
๔	ชีเหล็ก	เมือง	อุบลราชธานี
๕	คูขาด	คง	นครราชสีมา
๖	หนองแคน	ปทุมรัตน์	ร้อยเอ็ด
๗	โนนคอม	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๘	นาฝาย	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๙	ทต.ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๑๐	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๑๑	วังสวาบ	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๑๒	ห้วยม่วง	ภูผาม่าน	ขอนแก่น
๑๓	ทต.โคกพุทรา	โพธิ์ทอง	อ่างทอง
๑๔	ทต.โพงาม	สรรคบุรี	ชัยนาท
๑๕	ป่าเต็ง	แก่งกระจาน	เพชรบุรี
๑๖	ทม.ราชบุรี	เมือง	ราชบุรี
๑๗	บึงกาสาม	หนองเสือ	ปทุมธานี
๑๘	ทต.สุนทรภู่	แก่ง	ระยอง
๑๙	ทต.บางกะจะ	เมือง	จันทบุรี
๒๐	คลองหินปูน	วังน้ำเย็น	สระแก้ว
๒๑	พรุพี	บ้านนาสาร	สุราษฎร์ธานี
๒๒	ตาลุโษะ	เมือง	ปัตตานี
๒๓	กะไหล	ตะกั่วทุ่ง	พังงา
	๒๓ ตำบล	๑๘ อำเภอ	๑๘ จังหวัด

- **บทเรียนที่ได้จากการประสานความร่วมมือ (ข้อเสนอ/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางการแก้ไข)**

การดำเนินงานผลักดันด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยร่วมมือกันในการจัดตั้งศูนย์กลางการพัฒนา และการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย โดยบูรณาการการบริการสวัสดิการสังคมของทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ จุดเดียวและเป็นองค์รวม หรือการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) และเพื่อบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายและประชาชน มีข้อเสนอแนะปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนงาน คือ การสร้างเครื่องมือขับเคลื่อนงานในระดับตำบล มีคณะทำงานฯ กลางเป็นกลไกสนับสนุนพื้นที่ ให้มีการติดตาม

ขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล การดำเนินงานขับเคลื่อนให้ขบวนองค์กรชุมชนในพื้นที่ระดับตำบล เป็นหลักรับผิดชอบดำเนินการ ใช้กระบวนการทำงานของศูนย์ฯ ท้าบทบาทร่วมกันในการพัฒนาคนสร้างเครือข่าย ประชาชนภายใต้สภาองค์กรชุมชนตำบล เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตประชาชน และควรกำหนดเกณฑ์ชีวิตในแต่ละระดับให้ชัดเจน ต้องไม่เพิ่มภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ แต่ ให้เป็นการทำงานเชื่อมโยงกับงานหลัก และเชื่อมโยงกับกลไกคณะทำงานชุดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาใน พื้นที่อย่างยั่งยืน เพิ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานเพื่อชุมชนและสังคมให้มากขึ้น บูรณาการการทำงาน กับหน่วยอื่น ๆ การวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทการพัฒนาของชุมชน ในการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม ตำบล ให้มีความชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดภารกิจที่ทับซ้อนกับการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น ๆ และการศึกษา รายละเอียดถึงการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคมแบบมีที่ไปที่มา และควรมีการทบทวนนโยบายและงบประมาณในการ สนับสนุนดำเนินการด้วย

- **สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ / แนวทางการทำงานร่วมกันในอนาคต**

การบูรณาการการทำงานร่วมทุกส่วนงานในการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่อยู่อาศัยและ คุณภาพ สิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้มีแนวทางการบูรณาการงานร่วมกันกับพื้นที่ และกลไก ที่เกี่ยวข้อง ใช้ข้อมูล TPMAP เป็นเครื่องมือนำไปสู่การแก้ไขปัญหาชุมชนตามแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ได้ ดำเนินการร่วมกัน มีการบูรณาการการทำงานในพื้นที่เพื่อให้มีการจัดการข้อมูลร่วม รวมถึงใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาให้มีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อผลักดันให้มีกฎหมายหรือนโยบายที่เอื้อต่อการดำเนินงาน และเกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และผู้แทน หน่วยงาน มีโครงสร้างกลไกการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม เกิด แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มคนยากจน กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มเปราะบางใน พื้นที่เป้าหมาย การเชื่อมโยงผลักดันแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ บริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เพื่อประกอบเป็นแผนพัฒนาจังหวัด การผลักดันแก้ไข ปัญหาของชุมชนในทุกกระดับ การออกแบบและวางแผนการขับเคลื่อนร่วมกัน ผลักดันเป็นนโยบายการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มเปราะบางอย่างยั่งยืนต่อไป